

„Святилище“, а в нім Христос учи Жидів („непокорныя жиди“). На стор. 25 образок дому „Іоакима і Анни“, а понизше „Овчая купель“ та „баня св. Анни“. На стор. 26 бачимо „Преторъ“ де судять Ісуса.

На стор. 27, 28, 29 представлено образи монастирів: 1) Арменський, 2) Римський, 3) Манаст. Пр. Богородицї, 4) Манаст. св. Димитрія, 5) Св. Николая, 6) Св. Василія, 7) Св. Георгія, 8) Св. Екатерини, 9) Св. Архангела, 10) Св. Теодора, 11) Св. Евтимія, 12) Св. Стрітенія, 13) Св. Предтечі, 14) Св. Георгія (2). На стор. 30 Святий Сіон і Тайна вечеря. На стор. 31 Монастир сьв. Онуфрія і „Погребеніе страннымъ“. На стор. 32 „Істочникъ Яковль и Силоамъ“. На стор. 33 муки пророка Ісаї та печера апостолів. На стор. 34 Вертоград и Гетсиманія. На стор. 35 Ріка огнена і Вознесеніє. На стор. 36 Галилея і Вербен сьв. Пелагії. На стор. 37 Вітанія і Воскресеніє Лазаря та монастир св. Евтимія. На стор. 38 „Іскушеніе діявола“, монаст. Івана Предтечі та хрещеніе Христа. На стор. 39 Йордан, Содома-гомора, монастир Авви Герасима. На стор. 40 „Варухъ уснувъ спаль 72 лѣта“ і Яковль источникъ“. На стор. 41 Благовіщеніє і Преображеніє. На стор. 42 Кана галілейска, монастир пр. Ілії і гріб Рахіли. На стор. 43 Монастир св. Георгія. На стор. 44 Вифлесм. На стор. 45 Монастир св. Теодозія і св. Сави (8 миль від Єрусалиму). На стор. 46 Дім Авраама. На стор. 47 Монастир Чесного хреста. На стор. 48 Емаус і Газа. На стор. 49 „Ліда“. На стор. 50 „Яффа. Птолемаїда“. На стор. 51 „Кесарія Філіппова“. В кінці на стор. 52 подав автор коротке закінченіє і підпис: Сим. Симонович, Архимандритъ Єрусалимский.

Зрештою текст не містить нічого цікавішого, бо тут переважають малюнки, які я висше подав. *Др. М. Начовський.*

Питомець агітатор.

Подамо дословний відпис акту, знайденого в бібліотеці львівського руського дух. семінаря. Се протоколярне зізнаніє студента теольоїї на „сесії“ дух. наставників. Його обжаловано за агітацію між селянством, аби не робило панщини, бо вона вже знесена, отже суджено за нелояльність і некоректний спосіб думання проти „Високого Ряду“. Обжалований, Іван Липовий на ім'я, як видно з інших актів, належав до сеї частини нашої молодіжи, що носила на своїй голові „mitram, konfederatka dictam“, що симпатизувала з тодішнім польським рухом, отже його доволі примітивна „агітация“ проти панщини мусіла вязати ся з сим „революційним“ настроєм.

Сей акт, по нашій думці, замітний з того боку, що вказує на недоладність, інертність, незаконність правительства чинників у здійснюваню постанов що до занесення панщини. Остраждаймав Excelsum Gubernium перед найменьшою проявою якогонебудь руху. Воно користується ся доносами. Йому підмогою у тій роботі стає духовенство, а понайбільше висша єпархія (привну залежність нашого духовенства від правительства у першій половині XIX ст., про його ролю шпіонства і поліцайства поговоримо при іншій нагоді на основі зібраних розпоряджень духовних і сівітських властей). Далі сей акт вказує на тодішню некультурність, пригноблене, темноту й безпорадність нашого селянина. Інтересний він ще й тому, що писаний каліченською українською мовою. До 1849 р. протоколи „сесий“ були списувані в польській, латинській або німецькій мові. З цього видно, яке було знане української мови і правописи в тих, що кінчали університетські студії¹⁾.

Під конець зазначуємо, щогодилось би звернути більшу увагу на бібліотеки духовних інституцій, ніж те було доси. Адже по консисторських (у Перемишлі) та монастирських бібліотеках лежить величезна скількість актів і матеріалів, що могли бути важним причинком у виясненню деяких моментів з життя українського народу. Яка-ж доля стрічає сії акти? Лежать без користі, марнують ся безслідно. Ніхто до них не загляне, ніхто не відає нічого про них, ніхто майже доси не заговорив про них. Одно повкривали порохи, одно понищили хроби і молі, одно погнило від вогкості, інше знову в повному безпорядку. А шкода! Треба се якось так уладнати, аби був там порядок і аби була спромога користати з духовних бібліотек і архівів також і іншим людям, що не стоять в ніякому звязку з тими інституциями. Так бодай воно ведеться у культурних народів...

Протокулъ предявляемый для 10 Серпня 1849 отъ Ректорату Семінарии Генеральной въ слѣдство приказу Пресвѣтлого Метрополітального Консуистора зъ для 19 мая р. т. ч. 1849 зъ питомцемъ Семінарии Іоанномъ Липовымъ зъ поводу, же въ минувшомъ роцѣ будучи на святахъ Великодніхъ въ Баковцяхъ у родичовъ своихъ, баламутии вѣсти межы люди розсѣвали.

Пытанье 1-е. Пане Липовий Іѡанне, якіи вѣсти баламутии, розсѣвались межи людей въ Баковцахъ будучи минувшого року въ часъ святъ Великодніхъ у родичовъ своихъ?

Отвѣтъ 1-й. Прихававъ до дому — а попіже въ Стрѣличахъ Панъ даровавъ панщину — прийшли до мене люди наши спитати ся чи пандаровавъ панщину —

¹⁾ Акт друкований без усяких змін, тільки на місці **v**, що стрічається ся подекуди, пишемо **B**.

щину робити чи піє — а понеже мої отець такоже робиль; казав їемъ
жеби ниробили — Два дни потому даровав нашъ Панъ панщину; і же
то дом'янія вилица зъ 5 сель і так богато людеї перестало робити,
розв'їшлася поголоска же то я даровалъ, і приходили зъ блисихъ око-
лицѣ люди, я радивъ имъ жеби п'шли до своїхъ пан'євъ і просили
жеби имъ даровали — и прит'ємъ научав'їемъ якъ мають говорити.

Пытанье 2-е. Кто Вас упovажнивъ голосити людямъ не робѣть
панщину — Якъ Вы могли казати, коли денекотры даровали панщину
то и Панъ въ Баковцяхъ повиненъ даровати — Якими словами Ви тоб
людемъ предкладали?

Отвѣтъ 2-й. Нѣхто ми ни упovажнивъ, єно миї о моего отца хо-
дило — коли по найбóльшій чисти даривали то въ насть. — Казав'їемъ
такъ: Ід'єть до пана и кажеть такъ: Такый чис Пане теперъ наставъ
же всѣ Пани дарують панскоїе, най і намъ Панъ будить ласкави дарувати.

Пытанье 3-е. Якъ вы см'єли казати до людей що маєте розказъ зъ
губерніумъ голосити, щоби панщину не робити?

Отвѣтъ 3-й. Тогомъ ни казавъ —

Пытанье 4-е. Що за письмо комісаря панського Вы людем читали?

Отвѣтъ 4-й. Жадного ни читав'їемъ; єено був'їемъ притомний тому
якъ комісаръ тої читавъ писмо од дѣдички же панщину мають даро-
вану, і їмъ тої писмо давъ —

Пытанье 5-е. Якъ можете заперечати щосьте не говорили же ма-
ете розказъ зъ губерніумъ голосити: не робѣть панщину — щосьте
письмо комісаря не читали; коли люде до протоколу вyzнали, жесьте
говорили: же маєте розказъ зъ губерніумъ — и жесьте письмо комісаря
панського людемъ читали? —

Отвѣтъ 5-й. О розказѣ зъ губернії а ни сніломисіє — люди же
п'єдписалися може для того написали жеabo ц'лої р'чи нирозум'їи або
затримали фальшиву васьну що тогди о нас говорили — ієди казали
же ми зъ Губернії, другъ ж зъ консисторя третъ ж з циркулу,
а кождий ще ѹо і додавъ — нав'єть якъ їхав'їемъ до Лвова то въ Вѣ-
брицѣ двѣ милъ питали нас ся якії тамъ ксіенжа зъ Циркулу же да-
рутъ панскоїе — на друге: Я і Жегалловъ булисмо притомній якъ
комісаръ читавъ же мають даровану панщину Жегалловъ также єено
таке писмо для єедної громади причитавъ — для того люди п'єдписа-
лиса щосьмо читали —

Пытанье 6-е. Чи писалисьте въ виж реченномъ часы листъ до
свящ: Філіповскаго пароха Девятникъ — зъ якого поводу — якои основы?

Отвѣтъ 6-й. Писав'їемъ для того: — Якъ въ насть даровали пан-
щину, заразъ на другой день прийшли люди зъ Див'єтникъ і Берте-
шова, зарадитися якъ би панщини ниробити — сказав'їемъ Імъ якъ мають па-
на просити — і одийшли люди — на другой день якъ мавъ Кс: Фѣл'єповский

набоженство а вѣтъ оповѣвъ му всо де вули (sic), и щось мо говорили -- а Кс: Філѣповскій низнаючи мене и ничувше о минѣ нѣгдї казавъ вѣтви що то мають бути шпіеги якъсь ислушанти — тої вѣтъ зараз пришовъ до мене (бо то мої кревный) і сказалъ ми що Кс: Філіп: говоривъ — Я на той написавъемъ лист до К: Філ: такої основи: почитокъ листа бувъ образ всѣхъ змѣнь въ Еуропѣ, — потомъ написавъемъ ми що я замешкалий въ Бакѣвцюхъ, же єестемъ Алумиусъ, що ми діже кѣшиль (sic) же люди панщини въ насть ниробатъ, і же ї его лідіомъ (sic) радивъемъ якъ би робити піристали, — а же за тое шпіегами насть називавъ за такую рѣчъ, написавъемъ що за певне і самъ хочи якъ и всѣ пани —

Пытанье 7-е. Якои основы была порада Ваша для Селянъ въ Девятникъ, и якими словами Ви ту пораду говорили?

Отвѣтъ 7-й. Казавъемъ такъ: Ідѣть васъ зо 6 до пана і кажѣть такъ, знаєти Пане що Панъ въ Стрѣличахъ даровавъ панщину; Панъ зъ Баковицъ дарувавъ на 12 селѣвъ і всюди дарують, най панъ будуть ласкавѣ и памъ дарувати, щожъ то ми вже пайг҃ершъ во всѣхъ людей, бо вже ѓено десь ни десь ни робїеть — й покѣшавъемъ (sic) іхъ що певніє даруїе —

Пытанье 8-ме. Числьте всю сумлѣнне ведля поданыхъ Вамъ пытань до протоколу вызнали — чи масте ще що для справдженія або въясненія додати, аби перемѣнитц?

Отвѣтъ 8-й. Всю сумлѣнне — ни маю ничъ додати анъ перемѣнити — що людий кѣлка пѣдписалося що я въ губернї, есть паймилнѣйше понеже навить пібуло оказії жебимъ мѣгъ того говорити — Іоанпъ Лѣповый — слух: другаго года Св. Богос. и питомицъ г. к. Семїна:

Тыми словы укоицненій протокулъ съ питомцемъ семінаріи Ішаномъ Липовимъ дня и мѣсяця якъ выжей.

Мниніе Коммісіи. Липовий Ішанъ не въ свою рѣчъ въ мѣшавъ ся дораджуючи селянамъ, дабы ишли до пановъ своихъ съ прошеніемъ о дарованіе панщины, а протое заслугує на нагану. — Що ся тычить того якобы реченый Липовий малъ казати: же есть присланый зъ Губерніумъ дабы дарованье панщины голосиль, и якобы малъ читати письмо черезъ коммісаря панського громадамъ данни на остатокъ, якобы малъ листъ писати нечестный до священика Филиповскаго — тое все, коли Липовий становчо заперечаетъ, для недостатку въ томъ взглядѣ блѣжшихъ доводовъ, разсудити трудно; а понеже ни що ся не выкрило, зъ чого бы можна вносити на неправный способъ мысленія реченнаго Липового напротивъ Высокого Ряду, про тое коммісія судить дабы дальши въ томъ взглядѣ слѣдствія занехати. — Дня и мѣсяця якъ выжей І. Ильницкій Вице Ректоръ. Слімаковский.

Ю. Кміт.